

8. Sınıf Öğrencilerinin Kelime Hazinesini Artırmada Resimli Sözlük Kullanımı

Orhan Göçer¹, Duygu Koçak²

Özet: Bu çalışmada, 8. sınıf öğrencilerinin kelime hazinesinin artırılmasında resimli sözlük kullanımının etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 2018- 2019 eğitim öğretim yılında 8 sınıfta eğitim görmekte olan 12'şer kişilik iki sınıf belirlenmiş ve rastgele olacak şekilde gruplardan biri deney diğeri kontrol grubu olarak atanmıştır. Araştırmada ön test – son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Çalışmada sınıf düzeyine uygun olacak şekilde metinler belirlenmiş ve bu metinlerde öğrencilerin anlamını bilmedikleri 30 kelime belirlenerek bunlara yönelik resimli sanal sözlük oluşturulmuştur. Deney grubunda metin okumalar gerçekleştirilirken resimli sözlük, kontrol grubunda normal sözlük kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının belirlenen kelimelere ilişkin hazırbulunmuşluklarının belirlenmesi ve grupların denkliğinin ortaya koyulması için ön test uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının ön test puanları arasında anlamlı fark olmadığı dolayısıyla grupların birbirine denk olduğu ortaya koyulmuştur. Deneysel işlem sonucunda son test uygulanmış ve deney ve kontrol gruplarının son testten elde ettiği puanlar karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda resimli sözlük kullanımının 8. Sınıf öğrencilerinin kelime hazinelerini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Kelime Hazinesi, Resimli Sözlük, Sözlük, Türkçe Dersi, Kelime Öğretimi.

Geliş Tarihi: 03.05.2020 – **Kabul Tarihi:** 23.11.2020 – **Yayın Tarihi:** 25.12.2020

DOI: 10.29329/mjer.2020.322.29

USE OF ILLUSTRATED DICTIONARY TO INCREASE GRADE 8 STUDENTS' VOCABULARY

Abstract: In this study, it is aimed to determine the effect of illustrated dictionary usage in increasing the vocabulary of grade 8 students. In line with this aim, two classes of 12 students who were educated in 8th grade in 2018- 2019 academic year, were determined and one of the groups was assigned randomly as the experimental group and the other as the control group. In this study, pretest - posttest control group semi-experimental design was used. In the study, texts were determined to be appropriate to the level of the classes and 30 words which the students did not know the meaning of were determined and an illustrated virtual dictionary was created for them. In the experimental group, while reading the text, illustrated dictionary was used and in the control group an ordinary dictionary was used. Pre-test was applied to determine the readiness of the experimental and control groups for the determined words and to determine the equivalence of the groups. There was no significant

¹ **Orhan Göçer**, Assist. Prof. Dr., Türkçe Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID: 0000-0003-3020-7291

² **Duygu Koçak**, Assist. Prof. Dr., Faculty of Education, Alanya Alaaddin Keykubat University

Correspondence: duygu.kocak@alanya.edu.tr

difference between the pre-test scores of the experimental and control groups, so the groups were found to be equal. As a result of the experimental procedure, the posttest was applied and the scores obtained from the final test of the experimental and control groups were compared. As a result of the study, it is concluded that the use of illustrated dictionary increases the vocabulary of grade 8 students.

Key words: Vocabulary, Illustrated Dictionary, Dictionary, Turkish Lesson, Vocabulary Teaching

GİRİŞ

Dil, Türk Dil Kurumu sözlüğünde “*İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracı*” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2005). İnsanlar kendilerini dil ile ifade ederler ve düşüncelerin doğru aktarılması da dilin etkili ve doğru kullanılmasına bağlıdır. Tanımda da görüleceği üzere dil ve düşünme kavramları birbirinden ayrı düşünülemez. Dil ve düşünce iç içedir. Düşünceler dil ile ifade edilir ve düşüncenin temelinde kelimeler vardır. Kelimelerin ve kavramların zenginliği düşüncenin zenginliğini gösterir (Budak, 2000 akt Özbay ve Melanlıoğlu, 2008, s.31). Ferdinand de Saussure “Genel Dilbilim Dersleri” adlı eserinde dil ve düşünceyi bir kağıdın iki yüzüne benzetmiş, düşünce ve dilin birbirinden ayrılamayacak bir bütün olduklarını ifade etmiştir (Saussure, 1998, s. 169). Bir toplumda işleyişin düzenli şekilde devam etmesinin sağlıklı bir iletişime bağlı olduğu düşünüldüğünde, düşüncelerin doğru ve etkili aktarılmasının önemi daha net anlaşılabilir. Bireyler arasındaki iletişim toplumsal iletişimin kalitesini belirler. Sağlıklı iletişimin sağlanmasının da tek yolu dile ve tabii olarak kelime ve kavramlara hakim olmaktır.

Ana dili eğitiminde öğrencilere temel dil becerilerini (okuma, yazma, dinleme, konuşma) kazandırmak hedeflenmektedir. Ancak bu becerilerin kazandırılabilmesi için gerekli olan ön koşullardan bir tanesi de öğrencinin “kelime hazinesinin” artırılmasıdır (Budak, 2000 akt. Özbay ve Melanlıoğlu, 2008, s.31). Kelime hazinesi TDK Türkçe Sözlük’te “*söz dağarcığı, söz varlığı, vokabüler, kelime kadrosu*” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2005). Kelime hazinesi sadece nicel bir kavram değildir. Aynı zamanda bir toplumun geçmişiyle arasındaki bağıdır. Kelime hazinesine bakarak bir milletin yaşayış biçimi, gelenek ve görenekleri, inançları, yaşadığı coğrafya hakkında bilgi edinmek mümkündür (İnce, 2006, s. 45). Öğrenci kelime hazinesini geliştirdikçe içinde yaşadığı toplumu daha yakından tanıyacak ve toplumun kültürünü daha iyi kavrayacaktır.

Kelime hazinesinin yetersizliği öğrenciyi yaşamın pek çok alanında etkilemektedir. Baumann ve Kameeuni’ye (1991) göre 3. sınıftan 12. sınıfa kadar akademik olarak başarısız öğrencilerin başarısızlıklarının altında yatan ana etmen kelime hazinelerinin yetersiz olmasıdır (akt Özasan, 2006, s. 35). Okuduğunu anlamak bütün öğrenme alanlarındaki akademik başarı için belirleyicidir (Maden ve Demir, 2019) okuduğunu anlayamamanın nedenlerinden biri ise kelime hazinesinin sınırlı olmasıdır (Özbek ve Ergül, 2018, s. 654). Kelime hazinesindeki eksiklik sadece akademik olarak değil, duygusal

ve sosyal yansımalarla da kendini gösterir. Kelime bilgisi, okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerileri yaşamın pek çok alanında kullanılmaktadır. Çocuk başarılı olabilmek için başka insanlarla iletişim kurmak zorundadır. Eğer yeterli iletişimi kurabilecek zenginlikte bir kelime hazinesine sahip değilse toplum tarafından dışlanabilir. Kelime yetersizliği yüzünden kendini ifade edemezse bu durum hayal kırıklığı yaşamasına neden olabilir (Karadüz ve Yıldırım, 2011, s. 965). Zengin bir kelime hazinesine sahip olan insanlar ise genelde iletişimi kuvvetli olan insanlardır. Kişi ne kadar çok kelime bilirse olay ve olguları kavraması ve yorumlaması da o kadar kuvvetli olacaktır.

Kelime hazinesi üzerine yapılan araştırmalar “etkin” ve “edilgin” olmak üzere iki türlü kelime hazinesi bulunduğunu ortaya koymaktadır. Etkin kelime hazinesi birey tarafından kullanılan kelimelerden oluşur ve kişi bu kelimeleri günlük hayatında (hem yazma hem konuşma alanlarında) kullanır. Edilgin kelime hazinesi ise bireyin anlamını bildiği fakat günlük hayatında kullanmadığı kelimelerden oluşur (Güleryüz, 2002 akt Karatay, 2007, s. 145). Bu iki farklı türdeki kelime hazinesinin sözcük sayıları da birbirinden farklıdır. 1958 yılında Amerikalı öğrenciler üzerinde yapılan bir araştırmaya göre 6 yaş çocuklarda etkin kelime hazinesi 2600, edilgin kelime hazinesi 14700; 10 yaş çocuklarında etkin kelime hazinesi 5500, edilgin kelime hazinesi 34300; 14 yaş çocuklarında ise etkin kelime hazinesinin 8500, edilgin kelime hazinesinin 62500 kelime olduğu belirlenmiştir (Göğüş, 1978 akt. Karatay, 2007, s.24). Sonuçlar edilgin kelime hazinesinin, etken kelime hazinesinden daha fazla olduğunu göstermektedir.

Aynı dili konuşan insanların birbirleriyle anlaşmaları için ortak bir kelime hazinesine sahip olmaları gerekir. Bu gereklilik ortak bir kelime hazinesi oluşturma zorunluluğu doğurmaktadır (Tosunoğlu, 1999 akt. Özbay ve Melanlıoğlu, 2008, s. 34). Kelime hazinesinin geliştirilmesi üzerine ilk önemli çalışma Edvard L. Thorndike tarafından yapılmıştır. 1921 yılında öğrencilere kazandırılması için 10.000 kelimelik bir liste hazırlamış ve *Teacher's Word Book* (Öğretmenin Kelime Kitabı) adlı esrinde yayınlamıştır. 1924 yılında Wisconsin Üniversitesi'nden V.A.C. Henmon dört yüz bin kelimelik bir liste hazırlamıştır. Bir diğer önemli çalışma da 2005 yılında Rebecca Sitton tarafından anaokulundan sekizinci sınıfa kadar öğrencilere kazandırılmak üzere hazırlanmış 1200 kelimelik listedir. Ortak bir kelime hazinesi listesi oluşturma ihtiyacı ülkemizde de dünya ile aynı zamanlarda hissedilmiş ve 1926 yılında Maarif Vekâleti Talim ve Terbiye Dairesi'nin hazırladığı İlk Mektep Kitapları Tetkik Komisyonunun Elifba Kitapları Hakkındaki Rapor'da çocuğun dilinde yaşayan, onun ilgi ve merakını cezbeden kelimelerin olduğu ortak bir kelime hazinesi listesi oluşturulması konusunda önerilere değinilmiş fakat ne yazık ki bu öneri uygulamaya geçirilememiştir. Ülkemizde kelime hazinesi üzerine ilk çalışma Ömer Asım Aksoy tarafından Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Yaban*, Reşat Nuri Güntekin'in *Kızılıcak Dalları* adlı romanlarından ve Türk Tarih Kurumu'nun tarih kitabından derlenen *Bir Dil Öğrenmek İçin En Lüzumlu Kelimeler ve Bu Kelimelerin Belirtme Usulü*, 15000 kelimelik bir listedir (Baş ve Karadağ, 2012, s. 145).

Öğrencilerin kelime hazinesinin artırılmasında kullanılan araçlardan birisi de sözlüklerdir (Yağcı, Katrancı, Erdoğan ve Uygun, 2012). Sözlük TDK Türkçe Sözlük'te "*Bir dilin bütün veya belli bir çağda kullanılmış kelime ve deyimlerini alfabe sırasına göre alarak tanımlarını yapan, açıklayan, başka dillerdeki karşılıklarını veren eser*" olarak tanımlanmıştır (TDK, 2005). Öğrencilerin anlama becerilerinin geliştirilmesi konusunda sözlük kullanımı oldukça önemlidir. Okuma ve dinleme etkinlikleri esnasında anlamı bilinmeyen kelimeler için sözlüğe başvurmak güvenilir bir yoldur (Karadağ, 2011, s. 195). Konuşma becerileri açısından da aktarılacak anlamın karşılığının doğrulanması açısından öğrenciye rehberlik edecektir.

Bu araştırmanın konusunu olan resimli sözlükler, klasik sözlüklerdeki gibi kelimelerin anlamlarını içerir. Klasik sözlüklerden farkı ise kelimeler ile ilgili görselleri de barındırmasıdır. Bu görseller sayesinde öğrencilerin birden fazla duyu organına hitap etmesiyle kelimenin öğrenilmesini ve hatırlanmasını kolaylaştırır. Ayrıca içerdiği örnek kullanım cümleleri de kelimenin anlamlandırılmasında büyük rol oynamaktadır. İçerdiği görseller ve renkler sayesinde öğrenciler için daha ilgi çekicidir. Öğrencilerin kelime hazinelerinin geliştirilmesinde önem verilmesi gereken nokta sadece sözlüklerden kelimelerin anlamlarına bakıp cümleler yazması değil kelimelerin fikirlerle ilişkilendirilmesidir. Demirel (1999), Hameau (1988) ve Pehlivan (2003) tarafından önerilen kelime hazinesi geliştirme metotlarına bakıldığında görsel öğelerin ve sözlüklerin kelime öğretiminde ne kadar önemli olduğu anlaşılacaktır (Özbay ve Melanlıoğlu, 2008, s. 135), bunlar: görsel materyallerden yararlanma, öğrenilen kelimenin anlamını jest ve mimiklerle anlatma, okuma, yazma, dinleme, konuşma ve dilbilgisi çalışmalarından yararlanma ve sözlük defteri oluşturmaktır.

Türkçe dersinde dil bilgisi gibi diğer öğrenme alanlarında olduğu gibi kelime öğretiminde de öğrencilerin anlamını bilmediği kelimelerin anlamının sunulması olarak düşünüldüğünde anlatım yöntemi (Sönmez, 2009; Akpınar, 2010), soru cevap yöntemi (Sağır, 2002), oyunlaştırma ve canlandırma yöntemi (Kara, 2010) kullanılabilir. Bu yöntemlere ek olarak çeşitli öğretim araç ve gereçlerinden de faydalanılabilir. Bilgisayar, akıllı tahta, teyp gibi araçlar öğretim aracı, kitap, dergi, sözlük gibi kaynaklar ise öğretim gereçleri olarak düşünülebilir (Özbay, 2008). Bu yönüyle resimli sözlük de görsel materyal olarak öğretim gereçidir.

Resimli sözlük bir anlamda görsel okuryazarlığı da beraberinde getirir. Görsel okuryazarlık eğitsel bir hareket olarak düşünülebilir (Akyol, 2008). Stokes (2002), sözle uzun uzun anlatılabilecek bir kavramı bir görselle açıklamanın daha iyi sunulduğunu ifade etmektedir. Sanalan, Sülün ve Çoban (2007) de görsel bir ögenin, hatırlamayı ve sözlü ve yazılı anlatımı olumlu etkilediğini belirtmektedir. Resimler ve fotoğraflar; eğitim-öğretim ortamında ön bilgilerin hatırlatılması, dikkatin çekilmesi, dinleme ya da okuma yoluyla varılacak anlamın somutlaştırılarak zihinde canlandırılması gibi farklı amaçlarla kullanılabilir (Yangın, 2006: 59). Ediş (2000) de resmin eğitim-öğretim ortamında etkili bir materyal olduğunu vurgulamaktadır. Alanyazında yazılı anlatım becerisini geliştirmek (Kapulu ve Karaca, 2010; Üstün, 2007), deyim ve atasözü öğretiminde (Mürsel, 2009) yine bir görsel materyal

olan karikatür kullanımının etkili olduğu yönünde çalışmalar mevcuttur. Akbaba (2007) dilbilgisi öğretiminde görsel materyal kullanımının ve Akkaya (2011) ise dil bilgisi öğretiminde karikatür kullanımının etkili olduğunu ortaya koyan çalışmalar yapmışlardır.

Hali hazırda kullanılan görsel sözlükler büyük oranda ilkokul çocukları için hazırlanmış ve elektronik ortamdaki ziyade matbu haldedir. Bu sözlüklerde yer alan kelimelerin çok az bir kısmının resmi vardır. Genelde her sayfada bir ya da iki resim bulunan bu sözlükler, kelimenin anlamını görsellerle ifade etme amacına hizmet etme noktasında büyük eksiklere sahiptirler. Ortaokul öğrencilerine hitap edebilecek görsel sözlükler ise yok denecek kadar azdır. Ortaokul düzeyi öğrencilerinin ihtiyaçlarına cevap verebilecek, zengin görsellerle hazırlanmış bir sözlük, öğrencilerin kelime hazinelerinin zenginleştirilmesi hususunda büyük bir fayda gösterecektir. Alanyazında sözlük kullanma alışkanlığı ve sözlük kullanımının kelime dağarcığını geliştirmesine yönelik çeşitli çalışmalar bulunmaktadır (Can ve Deniz, 2016; Çelik, 2018; Dağtaş, 2014; İbe Akcan, 2012; Maden, 2019; Maden ve Demir, 2019; Maden ve Maden, 2018; Melanlıoğlu, 2013; Özbay ve Melanlıoğlu, 2013). Son yıllarda görsel içeren sözlük kullanımının dil becerisinin ve kelime hazinesinin gelişimine etkisini inceleyen çalışmalar son yıllarda artmaktadır. Örneğin alanyazında elektronik görsel sözlük geliştirme (Maden, 2019) ve Arapça-Türkçe görsel sözlük geliştirme (Güney, 2019) gibi çalışmalar yer almaktadır.

Bu çalışmada, 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin kelime hazinesinin artırılması ve okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesinde resimli sözlüklerin etkisinin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu sayede hem kelime hazinelerinin artırılması hem de Türkçe derslerinde ve okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesinde resimli sözlüklerin etkisi belirlenerek, derslerde karşılaşılabilecekleri kelimeleri daha kolay içselleştirmelerini sağlayacak bir yol önermek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, resimli sözlük kullanımının kelime hazinesini geliştirme ve okuduğunu anlama becerisi üzerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, bir okulda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinden iki şube belirlenmiş ve rastgele olacak şekilde bu şubelerden biri deney diğeri kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Bu yönüyle araştırmada ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Ön test-son test kontrol gruplu desende birbirine denk olacak şekilde iki grup belirlenerek birine deneysel işlem yapılmaktadır ve her iki gruba da hem ön test hem test uygulanarak karşılaştırmalar yapılmaktadır (Campbell ve Stanley, 1963). Deneysel işlemde deney grubuna resimli sözlük ile metin okuma yapılmış, her iki gruba da ön test ve son test uygulanarak sonuçları karşılaştırılmıştır. Araştırmada kullanılan modelin görsel gösterimi Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Ön test – Son Test Kontrol Gruplu Yarı Deneysel Desen

	Grup	Ön test	İşlem	Son test
Hani şubenin deney hangi şubenin kontrol grubu olacağına rast gele karar verilmiştir.	Deney Kontrol			

İşlem: resimli sözlük kullanarak metin okuma.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu Antalya ilinin Alanya ilçesindeki Toslak Sabir Erkin Ortaokulu'nda 2018-2019 eğitim öğretim yılında eğitim gören toplam 24 8. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. 8. sınıfta öğrenim gören 2 şubeden biri deney (12 öğrenci), diğeri kontrol grubu (12 öğrenci) olarak belirlenmiş. Hangi grubun deney hangi grubun kontrol grubu olacağına belirlenmesi rastgele yapılmıştır. Deney ve kontrol grubunun ön test puanları arasında anlamlı fark yoksa grupların birbirine denk olduğu ifade edilebilir (Bulduk, 2003; Christensen, 2004). Bu grupların başlangıç seviyelerinin birbirine denk olup olmadığının belirlenmesi amacıyla ön test uygulanarak grupların birbirine denk olduğu ortaya koyulmuştur. Uygulanan ön test sonucunda elde edilen veriler gruplara ait puan dağılımları normal dağılım olmadığı için Mann Whitney U testi ile analiz edilmiş olup analiz sonuçları Tablo 2'deki gibidir:

Tablo 2. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Sonuçlarının Karşılaştırılması.

Grup	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Deney grubu	12	12,62	151,50	70,50	0,931
Kontrol grubu	12	12,38	148,50		

Tablo-1 incelendiğinde $p>0.05$ olduğu görülmektedir. Dolayısı ile deney ve kontrol gruplarının başlangıç seviyeleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Veri Toplama Araçları ve Deneysel İşlem

Araştırmada grupların başlangıç düzeyini belirlemek için ön test ve işlem sonrasında kelime hazinelerini yeniden ölçmek için son test olmak üzere iki farklı ölçme aracı kullanılmıştır. **Ön test ve** son testin madde ve test analizleri 38'i kız 26'sı erkek olmak üzere 64 kişilik bir gruba uygulanarak yapılmıştır.

Ön test oluşturma aşamasında araştırmada uygulama aşamasında kullanılan metinler 8. sınıfta eğitim gören deney ve kontrol grubunda olmayan 15 öğrenciye verilmiş, okumaları ve anlamını bilmedikleri kelimeleri belirlemeleri istenmiş ve öğrencilerden elde edilen bu bilgiler ile araştırmada kullanılacak olan 30 kelime tespit edilmiştir. Ön test belirlenen bu 30 kelimeye yönelik eşleştirmeli ve kısa cevaplı olacak şekilde iki madde türünden oluşturulmuştur. Testlerin kapsam geçerliği ile ilgili araştırmacılar dışında bir Türkçe dil uzmanının bir de ölçme ve değerlendirme uzmanının görüşleri alınarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Eşleştirmeli sorularda öğrencilerden kelimeleri anlamları ile eşleştirmeleri istenmiştir. Kısa cevaplı sorularda ise bu kelimeleri anlamlarına uygun olarak cümle

içinde kullanmaları istenmiştir. Sorular iki kategorili olacak şekilde yani doğru yanıtlar 1, yanlış ve boş yanıtlar 0 olacak şekilde puanlanmıştır. Test deney ve kontrol grubunda yer almayan 64 öğrenciye uygulanarak iç tutarlılık anlamında güvenilirliği KR-20 yöntemi ile 0,87 olarak kestirilmiştir.

Son testin geliştirilmesinde de yine aynı 30 kelime temel alınmış ve boşluk doldurma türünde maddeler yazılmıştır. Araştırmada kullanılacak olan kelimelerin araştırma sonunda ne kadar içselleştirildiğini belirlemek amacıyla -kelimeler ve anlamları verilmeden- bir boşluk doldurma testi olarak tasarlanmıştır. İlgili boşlukta öğrenciden doğru kelimeyi ve anlamını hatırlaması ve doğru şekilde kullanması beklenmiştir. Oluşturulan testin kapsam geçerliği ile ilgili bir Türkçe dil uzmanının bir de ölçme ve değerlendirme uzmanının görüşüne başvurularak önerileri doğrultusunda teste son hali verilmiştir. Son testin puanlanmasında da doğru yanıtlar 1, yanlış ve boş yanıtlar 0 olacak şekilde iki kategorili bir puanlama yoluna gidilmiştir. Son test de deney ve kontrol grubunda yer almayan 64 öğrenciye uygulanarak elde edilen puanların güvenilirliği iç tutarlılık yöntemi olan KR-20 ile hesaplanarak 0,79 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmada, belirlenen metinler ile her iki grupta da metin okuma yapılmıştır. Kontrol grubuna okudukları metinlerde anlamını bilmedikleri kelimeleri sözlükten bakma yoluyla öğrenmeleri söylenmiş yani normal olan uygulamalar yapılmıştır. Deney grubunda ise araştırmanın başında belirlenen 30 kelimeye yönelik resimli sözlük oluşturularak bu sözlük derste akıllı tahta aracılığıyla öğrencilere sunulmuştur. Araştırmada kullanılan resimli sözlük, belirlenen kelimeler anlamlarına uygun olacak şekilde görsellerle eşleştirilerek ve bu eşleştirmeye birer örnek kullanım cümlesi eklenerek dijital ortamda hazırlanmıştır. Metin okuma işlemleri iki haftaya yayılarak toplam 8 ders saatinde yapılmıştır. İşlem başlamadan önce her iki gruba da ön test, işlem bittikten sonra her iki gruba da son test uygulanmış ve sonuçları karşılaştırılmıştır.

Verilerin Analizi

8. sınıf öğrencilerinin kelime hazinesinin artırılmasında resimli sözlüklerin etkisinin araştırıldığı bu çalışmada deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanlarının karşılaştırılmasında dağılımlar normal olmadığı için Mann Whitney U testi, deney grubunun ön test puanları ile son test puanlarının karşılaştırılmasında ve kontrol grubunun ön test puanları ile son test puanlarının karşılaştırılmasında Wilcoxon testleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde “8. sınıf öğrencilerinin kelime hazinesinin geliştirilmesinde resimli sözlük kullanımının etkisi var mıdır?” sorusuna yönelik bulgular sunulmuştur. Çalışmanın uygulamalarına geçmeden önce deney ve kontrol gruplarına ön test uygulanmış ve başlangıç seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığı belirlenmiştir. İki haftalık uygulama sonunda öğrencilerin ulaştıkları başarı düzeyinin ölçülmesi amacıyla hazırlanan son test uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarından elde edilen verilere ilişkin analiz sonuçları öncelikle deney ve kontrol gruplarının son test

puanlarının karşılaştırılması, ardından deney grubunun ön test ve son test sonuçlarının karşılaştırılması ve kontrol grubunun ön test ve son test puanlarının karşılaştırılması şeklinde sunulmuştur.

Tablo 3 deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test puanlarına ilişkin Mann Whitney U testi analizi sonuçlarını içermektedir.

Tablo 3. Son Test Deney- Kontrol Gruplarının Karşılaştırılması

Grup	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Deney	12	17,17	206,00	16	0,001
Kontrol	12	7,38	94,00		

Tablo 3. incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında anlamlı fark olduğu ($p<0.05$) olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre deney ve kontrol gruplarının son test başarı puanları arasında deney grubu lehine anlamlı fark bulunmaktadır. Tablo 2 deney ve kontrol gruplarının ön test puanları dolayısıyla başlangıç düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığını göstermektedir, Tablo 3'ün sonuçları ile birlikte değerlendirildiğinde resimli sözlük kullanımının deney grubu öğrencilerinin kelime hazinesini anlamlı ölçüde artırdığı ifade edilebilir.

Deney grubunun ön test ve son testten elde ettikleri puanlara ilişkin Wilcoxon testi analizi Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Deney Grubunun Ön Test- Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Ön test- son test farkı	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif	0	0	0	-2,934	0,003
Pozitif	11	6	66		
Fark olmayan	1				

Tablo 4 incelendiğinde deney grubunun ön test puanları ile son test puanları arasında anlamlı fark ($p<0.05$) olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre deney grubunun ön test ve son test puanları arasında son test puanları lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Metin okuma süreci sonunda deney grubu öğrencilerinin kelime hazinesi artmıştır.

Kontrol grubunun ön test ve son testten elde ettikleri puanlara ilişkin Wilcoxon testi analizi Tablo 5'teki gibidir:

Tablo 5. Kontrol Grubunun Ön Test- Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Ön test- son test farkı	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif	9	7,72	69,50	-2,394	0,017
Pozitif	3	2,83	8,50		
Fark olmayan	0				

Tablo 5 incelendiğinde ise kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı fark ($p<0.05$) olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında

ön test puanları lehine anlamlı farklılık oluştuğu görölmektedir. Buna göre kontrol grubu öğrencilerinin başarısında düşüş gözlemlenmiştir. Bu durum kullanılan son testin ön teste göre bilişsel olarak daha üst basamaktaki davranışları ölçmesi ile açıklanabilir.

Yapılan resimli sözlük uygulaması sonucunda deney grubunun başarısı hem kendi ön test sonuçlarına göre hem de kontrol grubunun son test sonuçlarına göre anlamlı ölçüde artış göstermiştir. Kontrol grubunda metin okumada yalnızca normal sözlük kullanılmıştır ve araştırma bulgular kontrol grubunun metin okuma sürecinin ardından puanlarında anlamlı ölçüde düşüş olduğunu ortaya koymuştur.

TARTIşMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada resimli sözlük kullanımının 8. sınıf öğrencilerinin kelime hazinesine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla 8. Sınıfta öğrenim gören iki grup belirlenmiş ve rastgele olacak şekilde bir grup deney diğer grup kontrol grubu olacak şekilde atanmıştır. Deney grubuna belirlenen 30 kelimeye yönelik geliştirilen resimli sözlük kullanılarak metin iki hafta boyunca metin okuma yapılmış, kontrol grubunda ise yalnızca normal sözlük kullanılarak metin okuma yapılmıştır. Metin okuma süreci başlatılmadan önce her iki gruba da belirlenen kelimelerle ilgili maddelerden oluşan bir ön test uygulanarak sonuçları karşılaştırılmış ve grupların denk olduğu ortaya koyulmuştur. Ardından deneysel işlem yapılmış ve süreç sonunda her iki gruba da yine belirlenen kelimelere yönelik farklı maddelerden oluşan son test uygulanmıştır. Son test sonuçları karşılaştırılarak deney ve kontrol gruplarının kelime hazineleri arasında anlamlı fark olup olmadığı belirlenmiş ve sonuçlar resimli sözlük kullanımının kelime hazinesi üzerindeki etkisi hakkında yorumlanmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler, resimli sözlük kullanımının öğrencilerin kelime hazinesini anlamlı ölçüde artırdığını ortaya koymuştur. Teknoloji ile bütünleştirilmiş ve öğrencilerin farklı duyularına seslenen öğrenme ortamları bilgilerin içselleştirilmesi sürecinde oldukça başarılı sonuçlar vermektedir. Yapılan bazı araştırmalarda (Çelik, 2018; Güney,2019; Karçığa, 2016; Taş, 2006; Maden,2019; Maden ve Maden, 2018; Özer ve şan, 2013) öğretim materyallerinin teknoloji ile entegre edilmesi ve eğitimde görselleştirmenin kullanılmasının öğrenci başarısını ve motivasyonunu artırdığı, derse karşı tutumlarını pozitif yönde etkilediği görölmüştür. Farklı öğrenme tarzlarına sahip olan öğrencilerin bilgileri içselleştirme sürecinde farklı duyularına hitap edilmesi büyük önem kazanmaktadır. Sünbül'ün (2004) eğitim fakóltesi 2. sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı bir çalışmada da öğrenme stillerine dayalı etkinlikler düzenlenerek yapılan derslerin geleneksel yöntemle yapılan derslere göre öğrenci başarısını anlamlı şekilde artırdığı görölmüştür. Tok ve Yıgın (2014) Türkçe'nin ikinci dil olarak öğretilmesi üzerine yaptıkları çalışmada öğrencilerin kelime öğrenme stillerinden "yeni kelimeyi cümlede kullanma" oranı %73.2 ve "kelimeyi görselleştirme" oranı ise %14.2 olarak belirlenmiştir. Koç (2012) tarafından 8. sınıflar üzerinde yapılan "görselleştirilmiş matematik öğretimi" konulu tez çalışmasında geleneksel yaklaşımın öğrencilerdeki öğrenilmiş çaresizliği

artırdığı, görselleştirilmiş öğretimin ise başarısızlık beklentisini azaltmasına bağlı olarak öğrenilmiş çaresizliği azalttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ediş (2000), resmin etkili bir materyal olduğunu belirtmektedir. Alanyazında karikatür ve görsel kullanmanın, yazılı anlatım becerisini geliştirmede (Kapulu ve Karaca, 2010; Üstün, 2007), deyim ve atasözü öğretiminde (Mürsel, 2009), dilbilgisi öğretiminde (Akkaya, 2011; Akbaba, 2007) etkili olduğunu ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır. Bu bulguların, araştırma sonucunda elde edilen resimli sözlüğün kelime haznesini artırması bulgusunu desteklediği ifade edilebilir.

Resimli sözlük kullanımı öğrencilerin kelime hazinesinin artmasını ve kelimelerin anlamını özümsemelerini sağlamıştır. Stokes (2002), bir kavramı görselle açıklamanın sözlü olarak açıklamaktan daha iyi olduğunu belirtmektedir. Sanalan ve diğerleri (2007) de görsel ögenin, hatırlamayı ve sözlü ve yazılı anlatımı olumlu etkilediğini belirtmektedir. Deney grubunda kullanılan görsel kullanımı yani resimli sözlükler kelime öğrenmelerini olumlu etkilemiştir.

Araştırma sonucunda resimli sözlük kullanılmayan yalnızca normal sözlük kullanılan grubun yani kontrol grubunun süreç sonunda kelime hazinesinde anlamlı ölçüde azalma olduğu görülmüştür. Bir diğer ifadeyle kontrol grubunda yer alan öğrencilerin kelime hazinesi süreç sonunda azalmıştır. Bu durum ön testin bir hazırbulunuşluk testi olması dolayısıyla daha kolay sorulardan oluşan bir test olması, son testin ise bir öğrenme düzeyi belirleme testi niteliğinde olması nedeniyle daha zor denebilecek sorulardan oluşması ile açıklanabilir. Bir diğer nedeni ise son testin ölçtüğü bilişsel düzeyin ön teste göre daha yüksek olması olabilir. Ölçme araçlarında yer alan maddelerin teknik özellikleriyle ilgili bir sonuç olabileceği de düşünülmektedir. Çünkü ön testte yer alan eşleştirme türü maddelerde şans başarısı (Tekin, 2004) kısa cevaplı maddelere göre daha yüksektir (Atılgan, Kan ve Doğan, 2014). Ön testte şans başarı daha yüksek olması nedeniyle kontrol grubunun ön test başarısı son test başarıya göre daha yüksek çıkmış olabilir, şans başarısı, madde ile ölçülmeye çalışılan özelliğe sahip olmadı halde öğrencinin soruyu şansa doğru yanıtlamasıdır ve öğrencinin puanının olması gerekenden daha yüksek olmasına yol açabilir (Baykul, 2000).

Araştırmanın sonuçları göz önünde bulundurularak aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- Literatürde yapılan birçok çalışma görsel öğeler kullanmanın öğrenci başarısını artırmadaki etkisini göstermektedir. Öğrencilerin kelime bilgilerinin artırılmasında da görsel öğelerin kullanılması etkili bir yoldur. Resimli sözlükler geleneksel sözlüklere göre daha dikkat ve ilgi çekicidir ve öğrencileri daha çok sözlük kullanmaya itecektir. Yeni kelime öğrenmek öğrenciler için daha eğlenceli hale gelecektir.
- Öncelikle her sınıf düzeyi için bilinmesi gereken kelimelerin bulunduğu “ortak kelime hazinesi listesi” oluşturulmalıdır. Ders kitapları bu kelimeleri içerecek şekilde düzenlenmelidir. Bu sayede her sınıf düzeyinde öğrencilerin edinmesi gereken kelimeleri edinip edinmediği kolayca anlaşılabilir ve gerekiyorsa çeşitli önlemler alınabilecektir.
- Ders kitaplarına içerisinde bulunan kelimeleri barındıran resimli sözlükler entegre edilmelidir. Bu sayede öğrenci metinleri okurken karşılaştığı yeni kelimeyi hemen bulup

metni daha kolay anlamlandıracaktır. Uzman pedagoğ ve dilbilimciler tarafından görselleştirilen kelimeler öğrenciler tarafından daha kolay öğrenilecektir. Ders kitaplarına öğrencilerin öğrenilmesi hedeflenen kelimeleri kullanacakları yazma ve konuşma etkinlikleri eklenmeli, hedef kelimeleri içeren destekleyici ses kaydı ve videolar ile farklı kanallardan öğrencilere iletilmelidir.

- Resimli sözlükler sadece matbu olarak değil dijital ortamda da hazırlanmalıdır. İnternet gerektirmeyen akıllı tahta ve akıllı cihaz uygulamaları şeklinde hazırlanan bir resimli sözlük öğrencilerin sürekli olarak elinin altında bulunabilecektir. Sözlük kullanımının teknoloji ile ilişkilendirilmesi öğrencilerin dikkatini daha çok çekecektir. Resimli sözlükler mizahi öğelerin görselleştirme unsuru olarak kullanılabilmesi çok geniş bir alan yaratmaktadır. Bu sayede sınıf tansiyonu düşecek ve pozitif bir öğrenme ortamı yaratılmasına yardımcı olacaktır. Ayrıca öğrencinin kelimeyi kavrayıp kavrayamadığına dair kendini test edebileceği bir uygulama geliştirilerek yanlış öğrenmelerin de önüne geçilebilir.
- Öğretmenler görselleştirme ve kelime öğretimi konularında hizmet içi eğitimlerle geliştirilmelidir. Ayrıca sınıf uygulamaları esnasında o sınıf düzeyinin edinmesi gereken kelimeler bilinçli olarak sınıf içinde kullanılmalı ve öğrencilerin kelimeleri benimsemesi sağlanmalıdır. Eğitim fakültelerinin Türkçe eğitimi bölümlerine kelime öğretiminin ayrı bir ders olarak konulması da fayda sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akbaba, N. (2007). *Görsel Araçların İlköğretim İkinci Kademedeki Dil Bilgisi Öğretimine Katkısı Üzerine Deneysel Bir Çalışma*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akkaya A. (2011). *Karikatürlerle Dil Bilgisi Öğretimi*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Akpınar, B. (2010). *Eğitim Programları ve Öğretim Eğitimde Program Geliştirme Öğretme ve Öğrenme Kuramları Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Elazığ: Data Yayınları.
- Akyol, H. (2008). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Atılğan, H. ve Kan, A., ve Doğan, N. (2006). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Baş, B. ve Karadağ, Ö. (2012). Söz varlığı üzerine yurt dışında ve Türkiye'de yapılan çalışmalar. *Milli Eğitim Dergisi*, (193), 81-105.
- Baykul, Y. (2000). *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Bulduk, S. (2003). *Psikolojide Deneysel Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Campbell, D. T., & Stanley, J. (1963). *Experimental and Quasi-experimental Designs for Research*. Chicago, IL: Rand McNally.
- Can, A. ve Deniz, E. (2016). Ortaöğretim öğrencilerinin sözlüklere yönelik tutumları. *Milli Eğitim Dergisi*, 210, 320-336.
- Christensen, L. B. (2004). *Experimental Methodology*. United States of America: Pearson Education.
- Çelik, M.E. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde otantiklik ve otantik materyallerden yararlanma. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 7(21), 791-806.

- Dağtaş, A. (2014). Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin elektronik sözlüklere yönelik görüşleri. *The Journal of Academic Social Science*, 2(7), 542-555.
- Ediş, S. (2000). *İlköğretim Altıncı Sınıf Türkçe Kitaplarında Resimleme-Metin İlişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güney, S. (2019). *İmam hatip liseleri 9. ve 10. sınıf müfredatıyla bağdaştırılmış Arapça-Türkçe görsel sözlük örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çorum.
- İbe Akcan, P. (2012). *Türkçe Öğretiminde Sözlük Kullanımı: Türkçe Çalışma Kitaplarında Sözlüğe Gönderen Alistirmalar*. M. Aksan ve Y. Aksan (Yay. haz.). Türkçe Öğretiminde Güncel Çalışmalar içinde (ss.93-102). Ankara: Şafak Yayınları.
- İnce, H. G. (2006). *Türkçede Kelime Öğretimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı.
- Kapulu, A. ve Karaca, A. (2010). *İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı*. Ankara: Koza Yayın Dağıtım.
- Kara, Ö. T. (2010). *Dramayla Öykü Oluşturma Yönteminin İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretimine Etkisi*, Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karadağ, Ö. (2011). İlköğretim Türkçe sözlüklerin hazırlanmasında temel ölçütler. *Tubar Dergisi*, (30), 193-207.
- Karadüz, A. ve Yıldırım, İ. (2011). Kelime hazinesinin geliştirilmesinde öğretmenlerin görüşü. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 961-984.
- Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 141-153.
- Karçığa, S. (2016). Görsel sözlükler ve kelime ağları. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 11-19.
- Koç, O. U. (2012). *Görselleştirme Yaklaşımı İle Yapılan Matematik Öğretiminin Öğrencilerin Bilişsel Ve Duyuşsal Gelişimi Üzerindeki Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Maden, A. (2019). *Ortaokul Öğrencilerine Yönelik Elektronik Görsel Sözlük Geliştirme: Tasarım Tabanlı Bir Araştırma (5. Sınıf Örneği)*. Doktora Tezi. Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Maden, S. ve Demir, R. (2019). Ortaokul Türkçe dersi öğretim programlarında sözlük kullanma alışkanlığı kazandırmaya dair tespitler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2): 419-436. DOI: 10.17860/mersinefd.533593
- Maden, S. ve Maden, A. (2018). Türkçe öğretmeni adaylarının elektronik sözlük ve yazım kılavuzu kullanma alışkanlıkları. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KÜSBD)*, 8(2), 377-396.
- Melanlıoğlu, D. (2013). Ortaokul öğrencilerinin sözlük kullanma alışkanlıkları: Nitel bir araştırma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 2(2), 266-284.
- Mürsel, C. (2009). *Deyim ve Atasözlerinin Öğretiminde Karikatürün Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özaslan, A. (2006). *Kelime Oyunları İle Kelime Hazinesinin Geliştirilmesinin Okuduğunu Anlama Düzeyine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özbay, M. (2008). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri-I* (2. Baskı). Ankara: Öncü Kitap.

- Özbay, M. ve Melanlıoğlu, D. (2008). Türkçe eğitimde kelime hazinesinin önemi. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 30-45.
- Özbay, M. ve Melanlıoğlu, D. (2013). Türkçe öğrenen yabancıların sözlük kullanma becerileri üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 13-23.
- Özbek, A ve Ergül, C . (2018). İlkokul 4. sınıf ders kitaplarının okunabilirliklerinin değerlendirilmesi . *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 14 (2) , 653-668 . DOI: 10.17860/mersinefd.398401
- Özer, M. N. ve Şan, İ. (2013). Görselleştirmenin özdeşlik konusu erişisine etkisi. *International Journal of Social Science* , 6(1), 1275-1294.
- Sağır, M. (2002). *İlköğretim Okullarında Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sanalan, V. A., Sülün, A. ve Çoban, T. A. (2007). Görsel okuryazarlık. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9-2, 33-47.
- Saussure, F. D. (1998). *Genel Dilbilim Dersleri*. B. Vardar(çev), İstanbul: Multilingual .
- Sönmez, V. (2009). *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Stokes, S. (2002). Visual literacy in teaching and learning: a literature perspective. *Electronic Journal for the Integration of Technology in Education*, 1(1), 10-19. <http://ejite.isu.edu/Volume1No1/pdfs/stokes.pdf> Erişim Tarihi: 04.01.2019
- Sünbül, A. M. (2004). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme dersinde, öğrenme stillerine dayalı öğretim uygulamasının öğrenci. *Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(18), 367-380.
- Taş, H. İ. (2006). Coğrafya öğretiminde görselleştirmenin önemi: Mekansal algılamaya pedagojik bir bakış. *Doğu Coğrafya Dergisi* , 11(16), 311-238.
- TDK. (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tekin, H. (2004). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Tok, M. ve Yığın, M. (2014). Türkçenin ikinci dil olarak öğretiminde öğrencilerin kullandıkları kelime öğrenme stratejileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , (41) 265-276.
- Üstün, Ö. (2007). *Ortaöğretim Üçüncü Sınıfta Türk Dili ve Edebiyatı Dersinde Karikatür Kullanımının Yazılı Anlatım Öğretimine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Yağcı, E., Katrancı, M., Erdoğan, Ö., ve Uygun, M. (2012). Sınıf öğretmenlerinin kelime öğretiminde karşılaştıkları sorunlar ve kullandıkları yöntem – teknikler. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 2(4), 1 – 12.
- Yangın, B. (2006). *Ders Kitabına Yardımcı Materyaller*. (Editör: Özcan Demirel, Kasım Kıroğlu). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 56-82.

USE OF ILLUSTRATED DICTIONARY TO INCREASE GRADE 8 STUDENTS' VOCABULARY

SUMMARY

Introduction: People express themselves by language and transferring of ideas correctly depends on the effective and correct use of language. Communication among individuals determines the quality of social communication in total. The only way to ensure healthy communication is to dominate language, words and concepts.

In our country, it is aimed to provide basic language skills to students in mother tongue education. One of the prerequisites for gaining these skills is to increase the vocabulary. People who have a rich vocabulary generally have strong communication. The more words a person knows, the stronger he will understand and interpret events and facts. In this respect, the development of the vocabulary is important both in the social life and in the educational life of the individual. One of the tools used to increase the vocabulary is dictionaries. The subject of this research, illustrated dictionaries, includes the meanings of words as in classical dictionaries. The difference from classical dictionaries is that they contain images related to words. These visuals make it easier for students to learn and remember the word by addressing more than one sensory organ. In addition, the sample usage sentences contained in it play a major role in giving meaning to the word. It is more interesting for students thanks to the visuals and colors it contains. The point that should be given importance in the development of the vocabulary of the students is not to look at the meanings of the words from the dictionaries and write sentences, but to associate the words with the ideas. In the literature, various methods such as benefiting from visual materials to improve vocabulary, expressing the meaning of the learned word with gestures and mimes, using reading, writing, listening, speaking and grammar studies and creating a dictionary book are suggested.

In this study, it is aimed to reveal the effect of illustrated dictionaries on the 8th grade students' increasing vocabulary and developing reading comprehension skills. In this way, it is aimed to increase the vocabulary and to determine the effect of illustrated dictionaries in the development of reading comprehension skills in Turkish lessons and to suggest a way that will enable them to more easily internalize the words they may face in the lessons.

Method

Research Model: In this study, it is aimed to determine the effect of the use of illustrated dictionary on the development of vocabulary and reading comprehension skills. For this purpose, quasi-experimental design with pre-test-posttest control group was used. In a school, two groups of 8th grade students were selected and randomly determined as one experiment and the other as control group.

Study Group: The study group consisted of 24 students of the 8th grade students studying in Toslak Sabir Erkin Secondary School in 2018-2019 academic year in Alanya, Antalya. One of the two groups in the 8th grade was determined as the experiment (12 students) and the other as the control group (12 students). The determination of which group would be the control group and which group would be the experiment group was randomized.

Data Collection Tools and Experimental Process: The texts used in the application phase were given to the students who were studying in the 8th grade, and they were asked to identify the words they did not know their meaning. Thus, 30 words to be used in the illustrated dictionary have been identified. The illustrated dictionary used in the research was prepared in a digital environment by matching the determined words with the visuals in accordance with their meanings and adding a sample usage sentence to this matching.

The pre-test is composed of two types of substances with matching and short answers for these 30 words. In paired questions, the students were asked to match the words with their meanings and in the short-answer questions they were asked to use these words in the sentence in accordance with their meaning. The questions are scored in two categories. The internal consistency of these responses, which were scored as 1-0, was determined by the KR-20 method and was found to be 0.87.

In the development of the final test, the same 30 words were taken as basis and the gap-filling type questions were written. The student was expected to remember the correct word and meaning and use it correctly. In scoring the final test, the correct answers were scored as 1, and the wrong and null answers were scored as 0. The reliability of the obtained scores was calculated with the internal consistency method KR-20 and it was calculated as 0.79. At the stage of development of both the pre-test and the final-test, a measurement and evaluation expert and a Turkish language expert were consulted.

In the study, text reading was done in both groups with the texts determined. The control group was told to learn the words they did not know in the texts by looking up into classical dictionary. In the experimental group, an illustrated dictionary was created for 30 words at the beginning of the research and this dictionary was presented to the students through the smart board. Text reading process was conducted over a total of 10 lesson hours in two weeks. Before the procedure was started, pre-test was applied to both groups and the final-test was applied to both groups after the procedure was completed and the results were compared.

Data Analysis: In this study in which the effect of pictorial dictionaries in the 8th grade students' vocabulary increase was investigated in comparison with the pre-test and final-test scores of the experimental and control groups, the Mann Whitney U test was used. Wilcoxon tests were used to compare the pre-test scores and final-test scores of the experimental group and to compare the pre-test scores and final-test scores of the control group.

Findings: Pre-test was applied to the experimental and control groups before the application of the study and no significant difference was found between the readiness levels. At the end of the application in two weeks, the final test was applied to measure the level of achievement reached by the students. There was a significant difference between the experimental and control groups' final-test success scores in favor of the experimental group. There was a significant difference between the pretest scores and posttest scores of the experimental group in favor of final test scores. There was a significant difference between the pre-test and final-test scores of the control group in favor of the pre-test scores.

Discussion, Conclusion and Recommendations: In the study, it was concluded that the use of illustrated dictionary significantly increased the vocabulary. The findings , however there is not any studies on the use of illustrated dictionaries in the literature, support the results of studies investigating the effects of using visual materials such as cartoons on language teaching in Turkish.

Illustrated dictionaries should be prepared not only as printed but also in digital media. An illustrated dictionary, which is prepared in the form of smart board and smart device applications that do not require the Internet, can be found at the hands of the students. Linking the use of dictionary with technology will attract students' attention more. Illustrated dictionaries create a very large space where humorous elements can be used as visualization elements. In this way, class tension will decrease and help to create a positive learning environment. In addition, an application can be developed by which the student can test himself or herself by understanding the word and false learning can be prevented.